

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 491/2022-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/30/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13Csp/30/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 13Csp/30/2016 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **300 eur**, ktoré **je** Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich jej právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 491/2022-10 zo 25. augusta 2022 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 13Csp/30/2016. Sťažovateľka žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov a o priznanie finančného zadosťučinenia 6 000 eur a náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Predmet napadnutého konania vedeného na okresnom súde tvorí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 130,11 eur s príslušenstvom vzhľadom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť uzatvorenej spotrebiteľskej úverovej zmluvy. Sťažovateľka doručila žalobu okresnému súdu 28. júla 2016 a okresný súd o nej rozhodol rozsudkom zo 17. decembra 2019. Na odvolanie sťažovateľky Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 23CoCsp/14/2020-155 z 25. februára 2021 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Okresný súd vo veci samej rozhodol v poradí druhým rozsudkom zo 14. júna 2022, proti ktorému bolo po jeho doručení sporovým stranám podané odvolanie.

3. Sťažovateľka kritizuje, že po vrátení veci z krajského súdu ostal okresný súd nečinný a vec ani po šiestich rokoch nie je právoplatne skončená. Problematiku týkajúcu sa rozhodovania o vydaní bezdôvodného obohatenia z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľských zmlúv v spotrebiteľskom práve nemožno hodnotiť ako skutkovo, procesne ani právne zložitú, konajúci súd má k dispozícii všetky relevantné skutočnosti a podklady potrebné na rozhodnutie vo veci, a to aj s poukazom na záväzný právny názor vyplývajúci z kasačného uznesenia krajského súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd považuje ústavnú sťažnosť považuje ako celok v jej podstate za nedôvodnú, a to jednak poukazom na nepravdivosť tvrdení sťažovateľky o jej neskúsenosti so súdnou mocou, ako aj vzhľadom na vybavenie veci v primeranej lehote po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu a jej sťažnosti predsedovi súdu, ďalej zjavný nedostatok tvrdení odôvodňujúcich požadované primerané finančné zadosťučinenie, ako aj jej súčasnú dispozíciu s konaním v podobe späťvzatia žaloby a návrhu na zastavenie konania. Nenáležitým je poukaz sťažovateľky na to, že účinkom sa minula jej sťažnosť predsedovi súdu na prietahy z 19. mája 2022 a že vo veci nebol vykonaný žiadny procesný úkon, pretože 8. júna 2022 bol na úradnej tabuli súdu zverejnený oznam o verejnom vyhlásení rozsudku bez nariadenia pojednávania a 14. júna 2022 bol rozsudok vo veci aj skutočne vyhlásený. Jeho písomné vyhotovenie bolo stranám doručené 18. júla a 20. júla 2022. Sťažovateľka navyše ešte pred uplynutím lehoty na vybavenie sťažnosti podanej predsedovi súdu podala urýchlene ústavnú sťažnosť. Uvedené podľa okresného súdu môže svedčiť o tom, že skutočným účelom ústavnej sťažnosti nie je tzv. náprava, ale jej samoúčelné podanie

pre dosiahnutie zisku, s čím môže súvisieť aj paušálne odôvodnenie ústavnej sťažnosti a všeobecné a vágne odôvodnenie požadovaného finančného zadosťučinenia.

5. Priebeh konania bol ovplyvnený potrebou primeraného naštudovania zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, neprimeraným počtom pridelených vecí, objektívnymi obmedzeniami súvisiacimi s COVID-19, zdravotnými problémami zákonného sudcu, ako aj tým, že sťažovateľka napriek zastúpeniu advokátom bola nečinná a pred sťažnosťou predsedovi súdu nevyužila žiadne prostriedky na urýchlenie konania, ktorými by zároveň prezentovala svoj zvýšený záujem na jeho výsledku. Neadekvátnym je aj tvrdenie sťažovateľky, že prejednávajúcu vec nemožno hodnotiť ako skutkovo, procesne ani právne zložitú, keďže rozhodovacia prax týkajúca sa premlčania nárokov spotrebiteľov je nejednotná. Doba trvania napadnutého konania po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu nie je celkom ideálna, avšak vzhľadom na všetky okolnosti nevybočuje z medzí ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti v miere odôvodňujúcej vyhovenie ústavnej sťažnosti.

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti neuviedla žiadne konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré by charakterizovali reálny vznik a rozsah jej údajnej ujmy. Vo vzťahu k pociťovaniu výrazného stresového napätia okresný súd poukazuje na jej pasivitu a úplnú absenciu urgencií alebo iného aktívneho záujmu o stav konania až do podania sťažnosti predsedovi súdu, čo vôbec nesvedčí o jej údajnej ujme a o tom, ako jej na danom konaní osobitne záleží. Okresný súd upriamil pozornosť aj na zjavný nepomer výšky požadovaného finančného zadosťučinenia a žalovanej sumy.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka nesúhlasí s argumentáciou okresného súdu. K späťvzatiu žaloby došlo iba z dôvodu mimosúdneho urovnania sporu na základe návrhu žalovanej, pričom samotné skončenie konania mimosúdnou dohodou nemôže byť dôvodom na zamietnutie ústavnej sťažnosti, keď práve aktivita sťažovateľky v podobe jej podania je dôvodom rozhodnutia okresného súdu vo veci a iniciovania mimosúdnych rokovaní zo strany žalovanej. Sťažovateľka neakceptovala ani tvrdenie súdu, že podanie ústavnej sťažnosti bolo urýchlené, a to s poukazom na časové súvislosti podania sťažnosti predsedovi súdu, doručenia odpovede na ňu a podania ústavnej sťažnosti. Pokiaľ ide o početnosť súdnych konaní, v ktorých je účastníkom, uviedla, že práve ich početnosť stresové a psychické vypätie občana iba stupňuje. K súdom vytykanej nečinnosti sťažovateľka považuje za zarážajúce, aby sa ako žalobkyňa voči súdu mala neustále dopytovať urýchleného konania, ako to uvádza súd vo svojom vyjadrení, keďže je povinnosťou súdu konať v súlade s princípom rýchlosti. Pokiaľ ide o náhradu trov konania a primerané finančné zadosťučinenie, podľa sťažovateľky ich nepriznanie by predstavovalo neadekvátny zásah do jej ústavou garantovaného majetkového práva.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

11. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, sťažovateľka je žalobkyňou v konaní o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 130,11 eur s príslušenstvom, a to vzhľadom na bezúročnosť a bezpoplatkovosť uzatvorenej spotrebiteľskej úverovej zmluvy. Ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania pred okresným súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci. Okresný súd síce vo vyjadrení namietal, že nejde o jednoduchú, resp. jednoznačnú vec s poukazom na nejednotnú rozhodovaciu prax všeobecných súdov týkajúcu sa premlčania nárokov spotrebiteľov, avšak podľa ústavného súdu táto okolnosť zásadne nemá taký mimoriadny charakter, ktorý by umožnil ospravedlnenie nedostatočnej plynulosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že v predmetnom konaní sťažovateľka neprispela k jeho predĺženiu. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že sa značnú dobu (od decembra 2016 do decembra 2019, teda 3 roky) nezaujímal o priebeh konania, neurgovala posun v konaní či rozhodnutie. Počas konania si teda riadne nestrážila svoje práva [*vigilantibus iura scripta sunt* (obdobne pozri aj III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], o to zvlášť, ak bola riadne zastúpená osobou práva znalou (advokátom). Ústavný súd tieto skutočnosti preto zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení.

13. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu konania, ústavný súd z vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu zistil, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v období od decembra 2016 do novembra 2019, teda takmer 3 roky, ako aj od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu 18. marca 2021 do stanovenia termínu verejného vyhlásenia rozsudku 7. júna 2022, teda takmer 1 rok a 3 mesiace.

14. Uznesením krajského súdu č. k. 23CoCsp/14/2020-155 z 25. februára 2021 bol zrušený rozsudok okresného súdu vydaný v napadnutom konaní a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie. Dôvodom uvedeného rozhodnutia krajského súdu bola nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu v dôsledku absencie posúdenia, či v predmetnom prípade došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného a z akého dôvodu. Absentovalo tiež zdôvodnenie, na základe akých skutočností okresný súd posúdil vzťah medzi stranami ako vzťah spotrebiteľský. Podľa odvolacieho súdu zároveň došlo k naplneniu odvolacej námietky nesprávne zisteného skutkového stavu, keďže súd prvej inštancie nesprávne zistil, kedy sa sťažovateľka dozvedela o bezdôvodnom obohatení. Krajský súd tiež vytkol, že z odôvodnenia rozsudku okresného súdu nie je vôbec zrejmé, prečo konanie žalovaného považoval za neúmyselné, a nie je zrejmé ani to, ako sa vysporiadal s tvrdeniami sťažovateľky o úmyselnom konaní žalovaného a potrebe aplikovania 10-ročnej premlčacej doby. Z uvedených skutočností ústavný súd vyvodzuje záver o nesprávnej a nesústreďenej činnosti okresného súdu, ktorá tiež spôsobila prieťahy v napadnutom konaní. Pritom nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústreďená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

15. Vo vzťahu k obrane okresného súdu, resp. konajúceho sudcu spočívajúcej v argumentácii o neprimeranom počte vecí jemu pridelených na vybavenie, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov. Označená vec nie je v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená, keďže proti rozsudku okresného súdu zo 14. júna 2022 bolo podané odvolanie.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

19. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 6 000 eur, čo odôvodnila dĺžkou napadnutého konania, dlhoročnou nečinnosťou okresného súdu a s tým súvisiacimi pocitmi výrazného stresového vypätia.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

21. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho uvedenú neodôvodnenú nečinnosť a nesprávnu a nesústreďenú činnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie a postoj sťažovateľky (bod 12), ktorá ústavnú sťažnosť podala až po vyhlásení v poradí druhého rozsudku okresného súdu vo veci samej, ústavný súd považoval priznanie sumy 300 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia návrhu sťažovateľky nevyhovel.

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

24. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

25. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 410,26 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 193,50 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 11,63 eur. Náhradu za ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľky z 10. októbra 2022, ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože obsah uvedeného podania nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

26. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu